

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ในประเทศไทย

Factors Influencing Sustainable Success of Seafood Processing Industry in Thailand

ฐิตาภา ณ ระนอง¹

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล²

^{1, 4} โครงการปรัชญาคุณภูมิบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
282 ถนนรามคำแหง หัวหมาก บางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 ประเทศไทย

อีเมล : mamthitapa@hotmail.com

^{2, 4} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

อีเมล : Wilailuks2555@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและกระบวนการจัดการที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของยอดขาย 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของประสิทธิภาพของการจัดการที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของยอดขาย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผู้ประกอบการแปรรูปอาหารทะเลที่เป็นนิติบุคคลที่สุ่มมาเป็นตัวอย่างจำนวน 400 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการใช้โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร และกระบวนการจัดการที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเจริญเติบโตของยอดขาย และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรคั่นกลางประสิทธิภาพของการจัดการ 2) ประสิทธิภาพของการจัดการที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเจริญเติบโตของยอดขาย โมเดลสมการเชิงโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องคือ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) เท่ากับ 1.973 มีค่า p-value เท่ากับ 0.051 ค่า GFI มีค่า 0.955 และค่า AGFI มีค่า 0.953 ค่า RMR มีค่า 0.014 และค่า RMSEA มีค่า 0.049

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม ประสิทธิภาพของการจัดการ การเจริญเติบโตของยอดขาย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the influences of corporate social responsibility on sales growth, 2) to study the influence of managerial effectiveness on sales growth. The sample of this study was the 400 units of seafood processing juristic entities in the seafood processing industry, selected units by using simple random sampling. Data were

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

collected by questionnaires. The researcher used Structural Equation Model (SEM) to test the hypotheses.

The research results showed that social responsibility, and managerial effectiveness had positive direct influences on sales growth, and had indirect influences through mediator variable managerial effectiveness. Regarding the goodness of fit indices of the structural model, Relative Chi-Square (χ^2 / df) = 1.973, p-value = 0.051, GFI = 0.955, AGFI = 0.953, RMR = 0.014 and RMSEA = 0.049.

Keywords: Social Responsibility, Managerial Effectiveness, Sales Growth

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลถือได้ว่าเป็นห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจอาหารทะเลเพื่อการส่งออกที่เป็นขั้นตอนสำคัญ ซึ่งธุรกิจอาหารทะเลนับได้ว่าเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ อาหารทะเลเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมในการบริโภคของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากอาหารทะเลเป็นแหล่งที่มาของโปรตีนที่สำคัญที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง จากข้อมูลของศูนย์วิจัยกสิกรไทย พบว่าอาหารทะเลแปรรูปเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย สะท้อนผ่านมูลค่าการส่งออกอาหารทะเลแปรรูปของไทยในปี 2559 ที่มีมูลค่า 191,005.6 ล้านบาทหรือคิดเป็น ร้อยละ 20.2 ของการส่งออกอาหารทั้งหมดของไทย โดยมีหูนากะป่องและกุ้งเป็นสินค้าหลัก สัดส่วนมากกว่าร้อยละ 70 ของการส่งออกอาหารทะเลแปรรูปทั้งหมด ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดว่า ในปี 2560 ประเทศไทยน่าจะส่งออกหูนากะป่องเป็นมูลค่า 71,962.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 5.0 และจะสามารถส่งออกกุ้งได้ 77,058.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 11.0 (ส่องทางรอด ส่งออกอาหารทะเลแปรรูปไทย 2560) ด้วยความสำคัญของธุรกิจอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของยอดขายอาหารทะเลแปรรูป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและกระบวนการจัดการที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของยอดขาย
- 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของประสิทธิภาพของการจัดการที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของยอดขาย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรในการวิจัยเป็นโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลในประเทศไทยที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและขึ้นทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม 2563) และกรมประมงที่ผลิตอาหารทะเล (กรมประมง 2563) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ประสิทธิภาพของการจัดการ และการเจริญเติบโตของยอดขาย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการ (Concept of Management Process)

McDonald (2010) กล่าวว่า หน้าที่ของการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ ความเป็นผู้นำ และการควบคุม ทั้งนี้ หน้าที่ทั้งสี่ของผู้บริหารหรือผู้จัดการนั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จ โดยแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

การวางแผน: โดยทั่วไป คือ การวางทิศทางองค์การที่ตั้งขึ้นโดยผ่านกิจกรรมหลากหลาย และพัฒนาเป้าหมาย ดังนั้นหน้าที่ในการวางแผนของผู้บริหารจึงเป็นที่ยอมรับในระดับต่าง ๆ ของการตัดสินใจ การอนุญาตให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจึงอาจสร้างแนวคิดเพิ่มเติมที่ให้ข้อมูลเชิงลึกอันมีคุณค่าต่อการบริหารองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดองค์การ: ประกอบด้วยกิจกรรมมากมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือทางอ้อมต่อการจัดสรรทรัพยากรในลักษณะที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายและแผนการทำงานที่พัฒนาขึ้นซึ่งเป็นหน้าที่ในการวางแผนของผู้บริหาร องค์ประกอบสำคัญสามประการของการจัดองค์การ คือ พัฒนาโครงสร้างขององค์การ จัดหาพนักงานและฝึกอบรมพวกเขา กำหนดรูปแบบการติดต่อสื่อสารในองค์การ

ความเป็นผู้นำ: ความเป็นผู้นำเช่นการเป็นผู้นำทางการให้คำปรึกษาและความเป็นผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง (Gillespie & Mann, 2004) ซึ่งผู้นำนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ และการสร้างแรงจูงใจของพนักงานที่ดี ทั้งนี้ผู้นำหรือผู้บริหารที่โดดเด่นมักเป็นผู้ที่มีทักษะในการติดต่อสื่อสารที่ดี

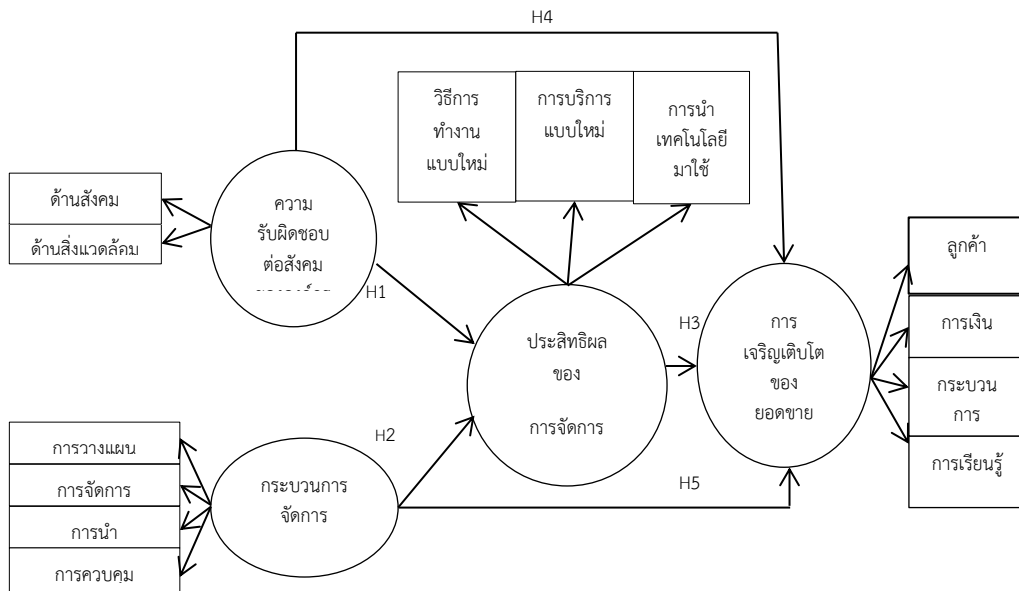
การควบคุม: องค์การและผู้บริหารควรใช้กลยุทธ์หรือวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม โดยวิธีการเหล่านี้มีทั้งรูปแบบการควบคุมแบบเปิดเผยซึ่งมีความเข้มงวด และรูปแบบของการควบคุมทางอ้อมวิธีการดังกล่าวอาจรวมไปถึงการใช้ระบบข้อมูลต่าง ๆ ในการเข้าไปจัดการ (Miles & Creed, 1995)

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดการ (Concept of Managerial Effectiveness)

แนวคิดของประสิทธิผลของการจัดการมีความหมายหลายความหมายด้วยกัน Reddin (1974) ให้คำนิยามประสิทธิผลของการจัดการว่าเป็นสิ่งที่ผู้บริหารประสบความสำเร็จในเรื่องของผลผลิตหรือผลลัพธ์ รวมถึงการบรรลุเป้าหมายที่หลากหลาย Bennett and Langford (1983) อธิบายว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเป็นเสมือนความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ผู้บริหารต้องการจะให้ได้มา (ผลประกอบการ) กับสิ่งที่คาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จภายใต้ข้อจำกัดขององค์การเองและสิ่งแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ประสิทธิผลของการจัดการ (Managerial Effectiveness) เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการจัดการ (Management) ที่ทำให้กระบวนการต่าง ๆ สำเร็จลงได้ด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยคนและทรัพยากรขององค์การ ประสิทธิภาพของการจัดการจึงมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของยอดขายที่สามารถสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงาน

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

- สมมติฐานข้อที่ 1 : ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของการจัดการ
- สมมติฐานข้อที่ 2 : กระบวนการจัดการมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของการจัดการ
- สมมติฐานข้อที่ 3 : ประสิทธิภาพของการจัดการมีอิทธิพลทางตรงต่อการเจริญเติบโตของยอดขาย
- สมมติฐานข้อที่ 4 : ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อการเจริญเติบโตของยอดขายและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรคั่นกลางประสิทธิผลของการจัดการ
- สมมติฐานข้อที่ 5 : กระบวนการจัดการมีอิทธิพลทางตรงต่อการเจริญเติบโตของยอดขายและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรคั่นกลางประสิทธิผลของการจัดการ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ผลิตอาหารทะเลที่เป็นนิติบุคคล โดยผู้วิจัยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Hair, Black, Babin and Anderson (2014) คือ 10 – 20 ตัวอย่างต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต ผู้วิจัยเลือกใช้เกณฑ์ 20 ตัวอย่างต่อหนึ่งตัวชี้วัด ในที่นี้มี 14 ตัวแปรสังเกต กลุ่มตัวอย่างจึงควรเท่ากับ 280 แต่ในที่นี้ผู้วิจัย

เพิ่มจำนวนตัวอย่างเป็น 400 ตัวอย่าง แต่เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ จากการตรวจสอบแบบสอบถามที่รวบรวม ได้พบว่ามีแบบสอบถามที่มีความครบสมบูรณ์ใช้ได้ 381 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีการตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าความ เทียงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ผลการทำ IOC พบว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีค่ามากกว่า 0.5 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดี สามารถนำข้อ คำถามไปใช้ได้ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) พบว่า ตัวแปรในแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ทุกด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

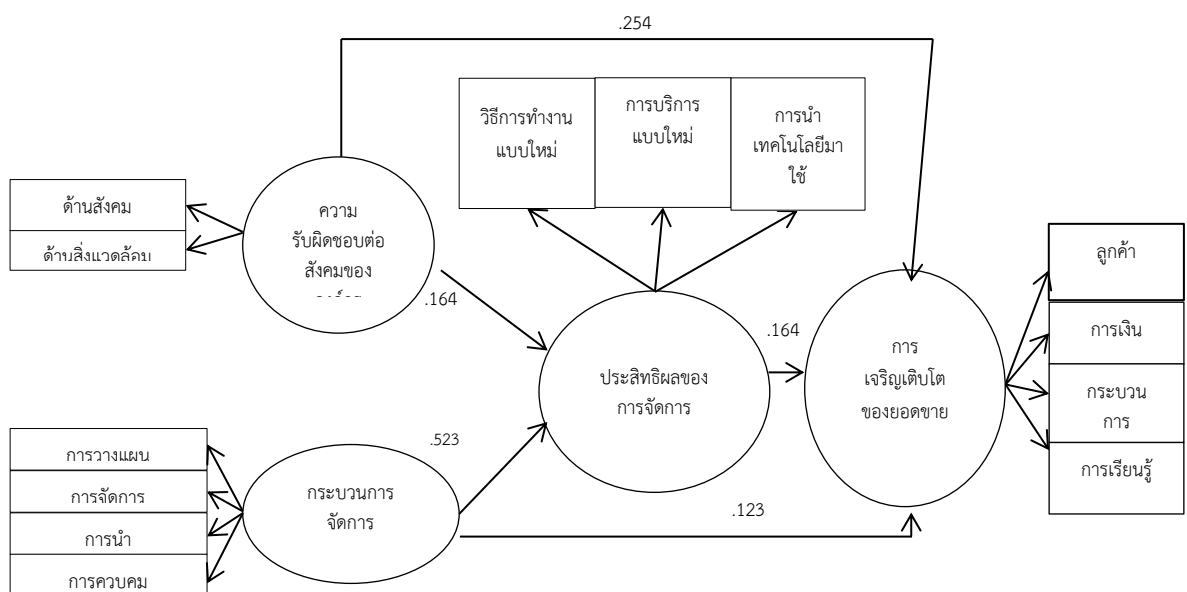
1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามและสถานะของกิจการในกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิง บรรยายได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการใช้โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ผู้วิจัยใช้โปรแกรม LISREL

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นกิจการขนาดย่อม 319 แห่ง เท่ากับ 83.7% กิจการขนาดกลาง 32 แห่ง เท่ากับ 8.4% กิจการขนาดใหญ่ 30 แห่ง เท่ากับ 7.9% และประกอบกิจการมาแล้วเฉลี่ย 9.61 ปี โดยมีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 6.10 ปี

โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

การวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างด้วยโปรแกรม LISREL ได้ผลแสดงดังภาพ 2

ภาพ 2 โมเดลเชิงโครงสร้างในการทดสอบสมมติฐาน

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนกันของโมเดลเชิงโครงสร้างมีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) เท่ากับ 1.973 มีค่า p-value เท่ากับ 0.051 ค่า GFI มีค่า 0.955 และค่า AGFI มีค่า 0.953 ค่า RMR มีค่า 0.014 และค่า RMSEA มีค่า 0.049

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลสรุป
สมมติฐานที่ 1: ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของการจัดการ	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 2: กระบวนการจัดการมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของการจัดการ	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 3: ประสิทธิผลของการจัดการมีอิทธิพลทางตรงต่อการเจริญเติบโตของยอดขาย	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 4: ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อการเจริญเติบโตของยอดขายและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรคั่นกลางประสิทธิผลของการจัดการ	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 5: กระบวนการจัดการมีอิทธิพลทางตรงต่อการเจริญเติบโตของยอดขายและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรคั่นกลางประสิทธิผลของการจัดการ	ยอมรับ

การอภิปรายผล

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของการจัดการ กล่าวคือ ถ้าองค์กรมีการช่วยเหลือชุมชน บริจาคเงินเพื่อสาธารณประโยชน์ ช่วยเหลือสังคมโดยให้พนักงานมีส่วนร่วมด้วย ประสิทธิผลของการจัดการก็จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังรวมถึงการช่วยเหลือสังคมที่รวมถึงความเป็นอยู่ของพนักงานในองค์กรด้วย นอกจากปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานแล้ว ยังมีการดูแลใส่ใจพนักงานในองค์กรเพิ่มเติมด้วย เพราะถือว่าพนักงานเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การดูแลพนักงานถือว่าเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบสุขภาพ การให้อาหารกลางวัน การขายอาหารกลางวันในราคาถูก ดังนั้น ผลการวิเคราะห์จึงแสดงให้เห็นว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรส่งผลให้พนักงานมีความตั้งใจและเต็มใจในการทำงาน ทำให้ประสิทธิผลในการบริหารงานดีขึ้น

2. กระบวนการจัดการ ซึ่งได้แก่ การนำมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อประสิทธิผลของการจัดการ การนำเป็นเรื่องของการเป็นผู้นำที่ดี ที่รวมถึงการเป็นผู้นำของหัวหน้างาน ผู้จัดการ และผู้บริหารระดับสูง ที่ใส่ใจต่อการทำงาน ใส่ใจต่อพนักงาน ใส่ใจต่อความสำเร็จขององค์กร ใส่ใจต่อความก้าวหน้าขององค์กร และการใส่ใจต่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ การนำที่ดีจึงส่งผลให้ประสิทธิผลของการจัดการดีขึ้น สมมติฐานข้อนี้จึงได้รับการสนับสนุน

3. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพที่ดียอมทำให้พนักงานในองค์กรมีความตั้งใจและเต็มใจในการทำงาน ผลผลิตที่ได้ย่อมคุ้มค่างบทรัพยากรที่ได้ลงทุนไป สินค้าที่ผลิตย่อมมีคุณภาพดี ซึ่งเมื่อการบริหารจัดการภายในดี ย่อมส่งผลให้องค์กรสามารถรักษาลูกค้าเก่าไว้ได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถได้ลูกค้าใหม่ด้วย การ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

เจริญเติบโตก็ย่อมเกิดขึ้น การเจริญเติบโตในที่นี้ หมายถึง การเจริญเติบโตของยอดขายอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเป็นเวลาดิตต่อกันหลาย ๆ ปี จึงจะนำมาซึ่งความยั่งยืนขององค์การ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ นั่นคือ การเจริญเติบโตขององค์การในด้านยอดขาย สมมติฐานข้อนี้จึงได้รับการสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง. (2563). กระบวนการผลิตกุ้งแช่เยือกแข็ง กรมประมง. Retrieved from http://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20170120161723_file.pdf.
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2563). สถิติอุตสาหกรรม 2563. Retrieved from <http://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=spss60>.
- ช่องทางรอด ส่งออกอาหารทะเลแปรรูปไทย. (2560). *ศูนย์วิจัยกสิกรไทย*. Retrieved from <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysiss/Documents/Seafood2017.pdf>.
- Bennett, R. D., & Langford, V. (1983). Managerial effectiveness. in A. P. O. Williams (Ed.), *Using personnel research* (pp.61-84). Aldershot: Gower Press.
- Gillespie, N. A., & Mann, L. (2004). Transformational leadership and shared values: The building blocks of trust. *Journal of Managerial Psychology*, 19(6), 588-607.
- Hair, J. F., Jr., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Harlow, Essex: Pearson.
- McDonald, P. (2010). Teaching the concept of management: Perspectives from 'six honest serving men.' *Journal of Management & Organization*, 16(5), 626-640.
- Miles, R. E., & Creed, W. D. (1995). Organizational forms and managerial philosophies: A descriptive and analytical review. In B. Shaw and L. Cummings (Eds.), *Research in Organizational Behavior* (pp.333-372), Greenwich, CT: JAI.
- Reddin, W. J. (1974). Managerial effectiveness in the 1980s. *Management by Objectives*, 3(3), 6-12.